

P ř e d k l á d a c í z p r á v a

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, se předkládá k řešení dopadu nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 135/2010 Sb., kterým byl s účinností od 30. září 2011 zrušen § 15 zákona o důchodovém pojištění, který upravuje stanovení výpočtového základu pro vyměření důchodů z důchodového pojištění. V návaznosti na tento nálezn se navrhuje nová konstrukce stanovení výpočtového základu, aby u pojištěnců s vysokými příjmy byl zvýšen náhradový poměr.

V souvislosti s řešením dopadů nálezu Ústavního soudu se navrhuji další dílčí parametrické změny základního důchodového pojištění, které, v souladu s názory Ústavního soudu, mají přispět ke zlepšení finanční udržitelnosti základního důchodového pojištění anebo k zpřesnění současné právní úpravy. Navržené změny jsou i v souladu s Programovým prohlášením vlády, podle kterého vláda bude respektovat v co nejvyšší možné míře závěry Poradního expertního sboru ministra práce a sociálních věcí a ministra financí k reformě důchodového systému.

Meziresortní připomínkové řízení k návrhu zákona proběhlo ve dnech 6. prosince 2010 až 3. ledna 2011. Lhůta pro jeho provedení činila 20 pracovních dní. Návrh zákona byl zaslán všem ministerstvům, předsedovi Legislativní rady vlády, zmocněnci vlády pro lidská práva, vedoucímu Úřadu vlády, Odboru kompatibility Úřadu vlády, Ústavnímu soudu, Kanceláři veřejného ochránce práv, Nejvyššímu správnímu soudu, České národní bance, Hospodářské komoře, Družstevní asociaci, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu, Českému statistickému úřadu, Svazu měst a obcí ČR, Českomoravské konfederaci odborových svazů, Konfederaci zaměstnavatelských podnikatelských svazů, Unii zaměstnavatelských svazů, Konfederaci umění a kultury, Svazu průmyslu a dopravy ČR, Asociaci samostatných odborů, Radě seniorů, Vládnímu výboru pro zdravotně postižené, Sdružení zdravotně postižených v ČR a Národní radě osob se zdravotním postižením. Ke dni ukončení legislativních prací na návrhu zákona nezaslala svá stanoviska tato připomínková místa: předseda Legislativní rady vlády, Družstevní asociace, Svaz měst a obcí ČR, Ústavní soud a Asociace samostatných odborů.

Zásadní připomínky k návrhu zákona uplatnila tato ministerstva: dopravy, pro místní rozvoj, školství, mládeže a tělovýchovy, vnitra a zemědělství. Další připomínky zaslala tato ministerstva: financí, kultury, obrany, zdravotnictví a životního prostředí.

Připomínky označené jako zásadní zaslala dále tato připomínková místa: veřejný ochránce práv, Unie zaměstnavatelských svazů, Vládní výbor pro zdravotně postižené, Českomoravská konfederace odborových svazů, Rada seniorů, Národní rada osob se zdravotním postižením a Svaz průmyslu a dopravy ČR. Další připomínky zaslala tato připomínková místa: Nejvyšší kontrolní úřad, Nejvyšší správní soud a Sdružení zdravotně postižených v ČR.

Ostatní připomínková místa, která zaslala své stanovisko, připomínky neuplatnila.

Připomínky ministerstev dopravy, pro místní rozvoj, školství, mládeže a tělovýchovy a zemědělství, Veřejného ochránce práv, Unie zaměstnavatelských svazů, Českomoravské konfederace odborových svazů, Rady seniorů, Národní rady osob se zdravotním postižením, zmocněnce vlády pro lidská práva (sekce pro lidská práva Úřadu vlády) a Vládního výboru pro zdravotně postižené byly projednány na poradě konané dne 14. ledna 2011. Připomínky ministerstev financí, vnitra a zdravotnictví byly projednány separátně.

Po vypořádání připomínek trvá rozpor s ministerstvy dopravy, pro místní rozvoj, školství, mládeže a tělovýchovy a zemědělství a sekci pro lidská práva Úřadu vlády.

Ministerstvo dopravy požaduje návrh zákona rozdělit na dvě části a změny přímo nesouvisející s nálezem Ústavního soudu připravovat odděleně, ve variantách, které by odrážely výsledky politické a společenské diskuse, a na základě vyhodnocení těchto výsledků by byly zařazeny do komplexního návrhu důchodové reformy.

Ministerstvo pro místní rozvoj vyslovuje nesouhlas s návrhem zákona, neboť je v podstatě návrhem reformy důchodového systému, kterému nepředchází politické a ekonomické rozhodnutí. Ministerstvo se dále odvolalo na návrh politické strany Věci veřejné, který tato strana předložila na poradě ekonomických ministrů dne 9. 12. 2010 jako své Ideové principy důchodové reformy, konstatuje, že návrh zákona se rozchází s návrhem Věcí veřejných, a požaduje, aby návrh zákona byl dopracován podle návrhu Věcí veřejných.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy považuje návrh zákona za návrh reformy důchodového systému, se kterým nelze souhlasit, neboť návrhu nepředchází politické a ekonomické rozhodnutí a přijaté principy důchodové reformy.

Ministerstvo zemědělství požaduje zpracování samostatného návrhu, který se bude zabývat pouze změnami vyplývajícími z nálezu Ústavního soudu. Ostatní navrhované změny navrhuje připravit odděleně a ve variantách a na základě výsledků odborné i politické diskuze tyto změny případně začlenit do komplexního návrhu důchodové reformy.

Sekce pro lidská práva Úřadu vlády (připomínkové místo zmocněnec vlády pro lidská práva) nesouhlasí s některými konkrétními navrhovanými opatřeními (týkajícími se zejména úpravy důchodového věku, nového výpočtu předčasného starobního důchodu a změn u vdovských a vdoveckých důchodů).

Na připomínkách, kterým nebylo vyhověno, nadále trvají tato připomínková místa: veřejný ochránce práv, Unie zaměstnavatelských svazů, Vládní výbor pro zdravotně postižené, Českomoravská konfederace odborových svazů, Unie zaměstnavatelských svazů, Svaz průmyslu a dopravy ČR, Rada seniorů a Národní rada osob se zdravotním postižením.

Českomoravská konfederace odborových svazů vyslovila s návrhem zákona obecný nesouhlas, neboť navrhované řešení zhorší do budoucna důchodové nároky 80 % občanů, a předložila zásady vlastního řešení (zhodnocení těchto zásad je obsaženo v příloze k vyhodnocení připomínkového řízení).

Svaz průmyslu a dopravy ČR navrhuje stanovit maximální vyměřovací základ pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve výši

48násobku průměrné mzdy a takto získané prostředky použít k úpravě redukčních pásem tak, aby byla zachována úroveň důchodů u většího počtu důchodců; takové řešení by bylo z hlediska dopadů rozpočtově neutrální a z pohledu zaměstnavatelů by snížilo tlak na zvyšování mezd.

Podrobné vyhodnocení připomínkového řízení včetně uvedení jednotlivých rozporů a stanovisek k nim obsahuje příloha V.